

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Ecclesia Gallicana non solùm utebatur in juridicis Codice Canonum, sed etiam canonibus Gallicanis, è synodo Vasensi, & Cæsario, & Agobardo. Qui etiam obtinebant in Hispania.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

propter vulgatam eorum famam, ponuntur. Infra: Ceterum iidem canones qui vocantur Apostolorum, non ab Apostolis conscripti esse creduntur. Mox: Sed & B. Gelasius in catalogo, qui libri ab Ecclesia recipiantur, de his Apostolorum canonibus penitus tacuit, sed nec inter apocrypha eos misit. Quapropter in lectione illorum sequenda est cautela ab eodem S. Gelasio premanita: Cum hæc, inquit, ad catholicorum manum advenerint, beati Pauli Apostoli precedat sententia, quæ dicit: Omnia probate, quod bonum est tenete. Incidit Hincmarus in codicem mutilum synodi Romanæ sub Gelasio, in quo liber canonum apostolicorum est omisus, qui in vulgatis codicibus inter apocryphos recensetur, ut dixi capite superiori. Ceterum collectio Isidori non dissimulavit etiam quinquaginta capitula horum canonum ab omnibus non probari: cum in genere antea de omnibus dixisset, ab hæreticis esse confictos, & à sede apostolica repudiatos. Quod sanè de quinquaginta canonibus dici non potest, quos sedes apostolica inter ceteros canones numeravit, ut patet è Joannis II. epistola, & decretis Zachariæ, quæ Isidori collectionem præcedunt. Itaque rectè Leo IV. ceteris canonibus quos Ecclesia Romana in iudiciis sequebatur, apostolicos quinquaginta adjungit, & Humbertus Silvæ-Candidæ Episcopus in Disputatione adversus Nicetam, his solis vim canonum tribuit, ceteris in numerum apocryphorum rejectis.

IV. Ceterum è loco Gregorij Turonensis egregiè probatur usus codicis canonum qui obtinebat in Gallia. Ejus auctoritas recepta quoque erat in Hispania, ut patet ex Concilio Bracarenfi habito anno quingentesimo sexagesimo tertio. Verùm Martinus Bracarenfis Episcopus, qui è Græcia migraverat in Hispaniam, novam collectionem instituit, eo consilio, ut Latinæ interpretationi vel obscuræ vel minus emendatè scriptæ consuleret, atque contractis in pauca canonum verbis unum capitulum è variis locis interpolaret, ea methodo usus, ut quæ ad Episcopos & Clerum pertinerent, in prima parte, quæ ad laicos, in secunda conscriberet. Hæc collectio à Concilio Lucensi in Gallæcia probata fuit anno DLXXI. quam sæpe laudat Gratianus sub nomine Martini Papæ in Concilio. Eversa tandem per bellorum civilium motus in Galliis ecclesiastica disciplina, cum Pippinus Major domus de ea restituenda sollicitus, consilio Ecclesiæ Gallicanæ Zachariam Papam de quibusdam articulis consulisset anno DCCXLVII. Summus Pontifex viginti septem capitulis consultationi respondit,

quæ Canonibus & Decretis Pontificum è collectione Dionysij ad verbum transscriptis munivit. Vbi profert canones apostolicos, Ancyranos, Neocaesarienses, Antiochenos, Chalcedonenses, Africanos, & Decreta Siricij, Innocentij, Leonis, & Gelasij, iisdem numeris distincta quibus apud Dionysium. Tandem Hadrianus primus codicem illum Carolo Magno dono dedit, ut testantur versus Hadriani ad Carolum perscripti: *A lege nunquam discede, hæc observans statuta*; non quòd Gallia eo libro careret; sed ut munere illo, quæ partes Regis essent, & omne studium ad tuendos canones, & Decreta Pontificum illo codice comprehensa, impendere admoneretur. Quod ille sanè egregiè præstitit, & successoribus suis exemplum hujus curæ subeunda præbuit. Porro in Capitularibus suis non solum Dionysij interpretatione, sed etiam veteri, quæ extat in collectione Isidori, promiscuè utitur.

V. Codex ille canonum auctoritatem suam inviolatam retinebat anno DCCCXLIX. cum Leo IV. Pontifex, Relatione Episcoporum Britannicæ consultus, respondit apostolicam sedem in ecclesiasticis judiciis canones tantùm usurpare, & *Decretalium regulas, id est, inquit, quæ habentur apud nos simul cum illis in canone*. Tum canones recenset, & Decreta Pontificum, quæ collectione Dionysij continentur. Locus hujus epistolæ, quæ integra extat tomo tertio Conciliorum Gallicæ, relatus apud Gratianum, sinceram genuinamque Leonis mentem prodit. Etenim supposititiis antiquorum Pontificum epistolis, quæ jam à sexaginta annis sub Isidori nomine consarcinata, per Europam sparsæ vulgabantur, locum inter canones dare noluit. Hæc est enim verborum illorum sententia, cum de regulis Decretalium loquitur, *id est, quæ habentur apud nos simul cum illis in canone; statimque non Anacleti, Evaristi, ceterorumque Pontificum Isidori epistolæ enumerat, sed Siricij, Innocentij, Zozimi, & aliorum Pontificum, quæ habentur in collectione Dionysij. Quare quòd Leo Pontifex ad cetera decreta Silvestri canones adjungit, omnino delendum est; quia, sine dubio, vitio exscriptoris in textum irrepsit; præsertim cum illa tempestate nondum Canones Silvestri nec apud sedem apostolicam nec apud provincias recepti fuissent, ut docet Hincmarus.*

VI. Observandum tamen est, Ecclesiam Gallicanam in controversiis dirimendis non solo codice canonum usam, sed etiam Gallicanarum synodorum canones usurpassè;

Isidorus in Prefat.
Propter suam auctoritatem ceteris præponantur. Canonem qui dicitur Apostolorum, licet à quibusdam apocryphis dicantur.

Joannes II. an. 114.
Zachariæ an. 747.

Humbertus an.
1049.
Censuræ Apostolorum auctoritas inter apocryphas, exceptis capitulis 50. quæ decreverunt regulæ orthodoxis adjungenda.

Hincmarus ep.
c. 11. & 109. ad
Mogun.

Conc. Valent. an. 514
Ceciliij ep. an. 514

quorum apud majores nostros non vilis erat auctoritas. Etenim, ut inquit Concilium Vafense, omnia que à sanctis sacerdotibus vel Clericis observari debent, & antiqui & novelli canones probare videntur. Quare Casarius Arelatensis in causâ Contumeliosi Regensis Episcopi, non solum canones à Ioanne II. prolatos encyclica sua epistola complexus est, sed etiam Gallicanos canones, quos à ceteris hoc lemmate distinxit: *Incipiunt Tituli Canonum Gallicani*. Statimque subjungit canonem 1 v. Concilij Valentini, canonem 1 x. Concilij Aurelianensis, x x i i. Arausiaci primi, & x x i i. Concilij Epao-nensis; tum epistolam suam his verbis claudit: *Ecce manifestissimè constat quia secundum quod & tituli antiquorum patrum, sed & Canones Gallicani continere videntur, Clerici in adulterio deprehensi, aut ipsi confessi, aut ab alijs reuicti, ad honorem redire non possint.* Canonum Gallicanorum usum in Hispania propagatum fuisse docet Concilium Tarraconense habitum anno d x v i i. cum decernit de monachis, *canonum ante omn Gallicanorum constitutionem esse servandam.* Quoniam verò, ut docuit Augustinus, Concilia provinciarum, plenariorum Conciliorum auctoritati, quæ sunt ex universo orbe Christiano, sine ullis ambagibus cedunt; canones Gallicani in iis causis obtinent, quæ canonibus antiquis definitæ non sunt. Hoc monuit Agobardus Episcopus Lugdunensis, qui sub Ludovico Pio floruit, canonum Gallicanorum sanctiones non esse passim æquali auctoritate recipiendas ut *Nicani, Chalcedonensis, & ceterorum generalium ex totius mundi consensu congregatorum, & receptorum; sed quia congrua veneratione pro causis necessariis, quarum designationes in illis generalibus non inveniuntur, fides sit eis adhibenda religione debitâ.*

Aug. l. 1. de Dop. c. 11
Apostolici libri ad romi legem Canonici cap. 16

Ecclesia Romana. Sententia harum epistolarum transcrita primò in Concilio Gallicano, tacito auctorum nomine. Deinde auctoribus aperte laudati.

IV. Emersi per Gallias alia Collectio sub nomine Capitulorum Hadriani Pape; unde aliqua transcrita in collectionem Isidori, que apud Gallos auctoritate canonica non vicebat, atque Hincmari.

V. Ejus sententia de his epistolis, suscipiendas venerabiliter, sed canones servandos inviolabiliter.

VI. Nicolaus urget Gallicanos Episcopos ut has epistolas admittant in canonem. Quod illi facere recusant.

I. **A**NTIQUO juri, universalis Ecclesie assensu roborato, successit jus novum, quod ab anno d c c c x x v i. publicari cœpit, & adnente Nicolao I. & ceteris Romanis Pontificibus paulatim usu invaluit per Occidentis provincias. Ius illud comprehensum est Collectione Isidori, quæ ex Clementis, Anacleti, Evaristi, & antiquorum Pontificum epistolis, qui tempora Siricij præcesserunt, & è canonibus tam antiquis, quàm Gallicanis, & Hispanicis, compacta est. Epistola illa apud eruditos viros gravi suspitione laborant; tum ob verborum sordes à secundi seculi, quo data dicuntur, elegantia & nitore alienas; tum ob styli similitudinem, & eundem scribendi characterem, qui in omnibus epistolis occurrit; ita ut ab uno auctore, non à diversis Pontificibus, conscriptæ esse videantur. Accedit usus frequentissimus vulgaræ scripturarum versionis, unde fit ut post Hieronymi ætatem effictas esse necesse sit. Deinde & Hieronymo, qui scriptorum ecclesiasticorum catalogum texuit, & Innocentio, Leoni, ceterisque Pontificibus, quorum germanæ epistolæ ad nos pervenerunt, omnino fuerunt incognitæ. Turrianus his similibusque argumentis à Magdeburgensibus prolatis satisfacere conatur, edito in eam rem volumine. Sed fortasse cessisset Dionysij Exigui testimonio: qui cum veterum Pontificum epistolas jam à centum & mille annis cum summa diligentia colligeret, à Siricio initium suæ compilationis facit. Hæc sunt ejus verba in epistola ad Iulianum Ecclesie Romanæ Presbyterum: *Præteritorum apostolicæ sedis Presulum constituta, qua valui cura & diligentia collegi, & in quendam redigens ordinem, titulis distinctis compositis, ita duntaxat ut singulorum Pontificum, quotquot à me præcepta reperta sunt, sub una numerorum serie terminarem.* Fortius verò urget Antonij Augustini Archiepiscopi Tarraconensis observatio; qui primus adnotavit ipsa legum imperatoriarum verba, & quæ sub Aniani nomine extant ad codicem Theodosianum scholia, in illis epistolis usurpata fuisse: quamvis Pontifices, quibus

Dionysij Exigui epistola ad Iulianum Presbyterum, edita à Fr. Florentino.

Ant. Augustin. in Notis ad Capitula Hadr.

C A P V T V.

Synopsis.

I. Antiquo juri successit jus novum, ex Collectione Isidori. Hæc, præter canones, complectitur epistolas veterum Pontificum. Quæ germane non sunt, ut colligitur è Dionysio Exiguo. Quod etiam probatur è Bellarmino, & Baronio Ill. Cardinale, & auctore Pseudo-Isidori. Concinnata sunt ex antiquis epistolis, & canonibus, ut plurimum.

II. Riculfus ex Hispania in Gallias hanc Collectionem detulit. Isidoro Hispanensi tribuit, Hincmari ætate. Quare non assignanda, ut fit vulgò, Isidoro Mercatori. Qui peccator dicitur in alijs codicibus. Isidoro Hispanensi tribui non potest. Chronicon Iuliani meminit Isidori Mercatoris Episcopi Seburbensis.

III. Riculfus Moguntinus Episcopus, devotus

manu 25. 7. & long. 114.